

RAPPORT

19

MÖTEN OCH INFLUENSER -
LOKALA INITIATIV
MÖTER INTERNATIONELLA
PERSPEKTIV
9 - 10 november 2007
SUNNE

En kreativ process...

...förutsätter att man "utsätter" sig för påverkan från annat håll. Att man aktivt söker det man inte redan vet eller har. Vi utgår ifrån vårt eget lokala perspektiv - vår tillhörighet, kunskap och erfarenhet - då vi skapar. Men det är först då vi tillåter oss att ta intryck som vi kan ge uttryck.

Vi lever mitt i ett internationellt sammanhang där vi möter andra synsätt och värderingar än de vi har hemifrån. Världen finns här och det lokala möter det globala. I dessa möten kan nya idéer spira och nya tankar utvecklas. Att jobba tillsammans ger nya perspektiv, nya möjligheter och personlig konstnärlig utveckling.

Drivkraften är att söka det nya, det inspirerande, det utvecklande och det utmanande. Och det finner man oftast någon annanstans än hemma i sin egen välkända värld.

Lasse Ernst

LOKAL KULTUR är ett programområde inom Stiftelsen framtidens kultur.

Internationellt perspektiv

Vi befinner oss i Sunne intill den vackra sjön Fryken. Lokal Kulturs 19 seminarium handlar om hur vi på olika sätt möter det globala i det lokala. Om våra attityder och synsätt kring detta.

Alla som deltar i samtalet befinner sig på ett eller annat sätt i en internationell kontext i stort eller smått. Vi skapar med vårt lokala perspektiv som utgångspunkt. Men i den kreativa processen tar vi med intryck från andra platser, medvetet eller omedvetet. I de strukturer vi lever i idag finns samarbete över gränser med som en naturlig del.

Vi lever i en global tid där vi utan hinder förflyttar oss i geografien. Många av oss arbetar redan gränslöst utan att riktigt

reflektera över det. EU-programmen riktar sig i stor grad till gränsöverskridande projekt. Ibland finner vi inte den kompetens vi söker inom Sverige och då söker vi oss ut i Europa och världen.

Vår invånarstruktur är mångkulturell, 50% under arton år i Malmö pratar två språk i hemmet, var fjärde person är född i ett annat land.

Mångkulturutredningen visar att Sverige måste satsa mer på internationella relationer. Men vilket är egentligen det internationella behovet? Under dessa två dagar gör vi en snabbscanning av Sverige och får möta personer som på ett eller annat sätt sökt sina influenser på andra platser.

Global i Mårbacka

Sara Broos är initiativtagare och kursansvarig för utbildningen ”Manus för film och interaktiva medier” i Sunne. Hon är också filmare och skribent och är programledare för en talkshow på SVTs eftersnack Värmland. En tjej med många järn i elden som kommit tillbaka till sitt barndoms Värmland.

– Jag flyttade från Värmland när jag var 16 år, jag ville bort, inleder Sara Broos.

– Jag hade alltid skrivit mycket och en dag vann jag en uppsatstävling. Priset var 5 000 kronor och för det köpte jag ett interrailkort. Jag reste till Östeuropa och fortsatte sedan att resa och försörjde mig på att skriva krönikor.

– Jag bosatte mig i Malmö, Köpenhamn och Stockholm och försökte söka mig bort från konstvärlden där jag hade mina rötter. Båda mina föräldrar är konstnärer och när de på 70-talet valde att bosätta sig i Värmland hade de med sig många internationella kontakter. Konstnärsvänner från hela världen kom och bodde över och ur detta skapade de Alma Löv museum som i år firar 10 år. Alma Löv museum står för internationell konst och internationella kontakter. Idén bygger på det personliga mötet. Alma Löv är ett ofarligt sätt att komma i kontakt med konst!

Sara gick journalisthögskolan och i samband med ett skolarbete åkte hon tillbaka till Östeuropa och intervjuade folk hon tidigare mött på sina resor. Temat var ”hem” och fick henne att fundera på sina egna rötter och vad hon själv betraktade som sitt hem.

– Efter alla år har jag nu kommit tillbaka till Värmland. Jag hittade ett ruckel vid Mårbacka och flyttade dit. Idag driver jag en filmmanusutbildning på 40-poäng, en KY-utbildning på BrobyGrafiska som heter Manus för film och interaktiva medier.

– Det är viktigt för mig att skapa ett sammanhang i en kreativ miljö, men arbetet ska vara väldigt disciplinerat. Eleverna kommer 6 gånger per år till Sunne, resten av utbildningen sker på distans. Visionen är att mina elever ska samlas här men även att man flyttar runt med lektionerna i Europa. Mina föräldrars Alma Löv blir en viktig mötesplats för utbildningen. Många av utbildningens resurspersoner är människor som jag träffade på min resa när jag var 16 år.

Sara bor i värmländska Mårbacka men lever i världen.

När man vågar ta steget

Gustav Fridlund är utvecklingsledare i Botkyrka kommun, en kommun söder om Stockholm som har gått igenom en stor förändring de senaste tio åren. Man har vågat satsa och gjort det i rätt riktning. Botkyrka är idag en kreativ kommun där invånarna gör sig hörda och har stor möjlighet att vara med att påverka i beslutsprocesserna.

Botkyrka har 78 000 invånare och medelåldern ligger på 36 år. Alltså en generellt sett ung befolkning. 65 % av de boende har utländsk bakgrund eller är utländska medborgare. Detta gör att i Botkyrka finns en bred del av samhället komprimerat på en ganska liten geografisk yta. Det internationella är det lokala. Botkyrka har valt att satsa på kultur. För tio år sedan visade omvärldsbilden av Botkyrka på problem att rekrytera nya företag. Uppgiften var att hitta en positiv spiral som gjorde kommunen mer attraktiv. Då fanns bara Kultur i Skolan och Tumba Mediecenter som de kulturella inslagen i kommunen. Man sökte och fann Cirkus Cirkör som tyckte att Botkyrka var en bra plats och etablerade sig där. Detta gav ringar på vattnet och kommunen började se kulturen som en nätverksresurs. Politikerna insåg att kulturen var en tillväxtfaktor.

Responserna på satsningarna är tydliga. Många fler kommuninvånare väljer idag att läsa vidare och skaffar sig en högre utbildning. Kriminaliteten har minskat och samarbetet med näringslivet har ökat. Man satsar på upplevelseindustri.

– Institutioner, företag och människor söker sig till Botkyrka för det mångkulturella och ser det som en tillgång, säger Gustav

– Kulturnäringssektorn jobbar hela tiden med att hitta nationella och internationella kopplingar till sitt lokala arbete. Det är spännande och skapar mer mångfald och blir en oerhörd resurs för alla som bor och verkar här.

– Jag tror att det handlar om att tjänstemännen och politikerna ska vara nyfikna på andra människor och jobba med ett brett kulturgrepp över lag. Samtidigt måste man vara strukturell vid fördelandet av offentliga medel och ta ansvar så att det verkligen händer grejer. I processarbetet är det viktigast att se till att få igång saker.

– Cirkus Cirkör vill stärka sin bransch ytterligare. Deras scen har blivit en nationell angelägenhet. Vi arbetar även med att producera ett nytt program för Alby-området, där vi vill hitta och utgå från det lokala. Vi jobbar på liknande sätt för att även ta fram ett nytt program för Fittja. Processerna är redan igång, avslutar Gustav.

Häri från och ut

Teatermaskinen bildades för tio år sedan i Ridderhyttan i Västmanland. Man arbetar strategiskt och är processtänkande och vill bygga sin verksamhet på mötsättningar och opinionsbildningar. Föreställningarna bygger oftast på känsliga ämnen som anorexi, mobbing, självdestruktivitet och hustrumisshandel. Man tar upp nutidsfrågor och är kritiskt tänkande. Förutom föreställningar producerar Teatermaskinen kurser, utbildningar, workshops och festivaler. Anders Olsson är producent och skådespelare på Teatermaskinen.

– Vi hade ett stort behov av att hitta likasinnade som vi kunde föra samtal med kring våra processer, men vi insåg snart att vi inte hade någon ”släkt” i Sverige så vi var tvungna att åka utomlands för att hitta samarbetspartners. Det fanns inte heller någon given mötesplats att föra samtalen på så vi fick skapa den själva. Ett sådant här nätverksbygge bygger på personliga kontakter, möten och ibland tillfälligheter. För tre år sedan satte vi upp en pjäs som handlade om arbetare ur europeiskt perspektiv. Genom den hade vi lärt känna en teatergrupp i London och en i Finland och de i sin tur kände andra och så var nätverksbyggandet igång. Vi bjöd in fackföreningar, folkbildare, forskare och arbetare till samtal i Ridderhyttan och vi såg att intresset för frågorna var gemensamma och ur dessa samtal växte nio föreställningar. Då hade vi ingen lokal utan jobbade i Folkets Hus i Ridderhyttan och senare flyttade vi till den gamla skolan. Behovet av nya lokaler växte och teaterhusskisser började ta form, berättar Anders.

– På en efterfest i Milano satt en liten man i en saccosäck. Det visade sig att han var ingenjör som hade varit med och byggt en teater. Vi fann varandra och han följde med till Ridderhyttan för att kolla utgångsläget för vårt planerade teaterhusbygge. Vi hade snarlika tankar och vi bestämde att det var han som skulle vara arkitekten för den nya lokalen, säger Anders som i tre år arbetat med finansieringen av bygget.

– Vi har inte tid att vänta så om vi inte får medel så sätter vi igång ändå. Första spadtaget kommer att ske i februari 2008.

– Att vi arbetar från lilla Ridderhyttan ut i världen gör att vi måste vara noga med att förankra våra idéer och tankar noga i det lokala. Vi har en strategi. Vi bjuder in och snackar med folk i byn hela tiden. Många av invånarna är redan involverade och engagerade på något sätt i Teatermaskinen. Teatern fungerar som ett lokalt resurscentrum och mötesplats. Här skapas sammanhang på olika plan. Varje år arrangerar vi Motståndsfestivalen som är en publik företeelse. Festivalen är drogfri och generationsöverskridande.

Där det händer

**Inga Lena Klenell är glaskonstnär. Hennes studio-
glashytta som hon delar med sin man ligger alldeles intill
den vackra sjön Fryken, långt från storstan. Man kan
tro att här bosätter sig den som vill vara ifred med sitt
konstnärskap men det är helt fel för hyttan sjuder
stundtals av liv och fungerar som en mötesplats för
glasblåsare från hela världen.**

– Jag är extremt beroende av ett rikt socialt liv. Det kan tyckas konstigt att jag har valt att bosätta mig och arbeta här i lilla Sunne. Men är man så intresserad av människor som jag är får man skapa förutsättningarna för det liv man vill leva - på den plats där man valt att leva. Min hytta är idag en sjudande plats med besökare och andra glaskonstnärer från hela världen. Jag reser mycket och ser till att folk kan komma hit, berättar Inga Lena.

– Studioglasrörelsen har haft ett stort behov av en mötesplats och jag och min man Ragnar Klenell hade platsen. Som så många andra bra idéer föddes även denna när man minst anade det. Ragnar var i New York och mötte en kvinna i en hiss och där föddes vår workshopverksamhet. Genom henne bjöds tre personer från New York hit till oss för att delta i samtal, erfarenhetsutbyte och workshops här i Sunne kring temat Studioglas. Detta höjer kunskapen hos deltagarna, behovet av utbyte är stort. På grund av våra workshops bor det ofta människor från hela världen hos oss.

– Ibland kan lyckade kombinationer skapas ur olikheter. En av våra vänner och vi tyckte precis olika om allting och detta ledde till att vi tillsammans skapade ett dynamiskt lyckat samarbete och vi har i fem år bedrivit Workshops tillsammans. Vi har åkt runt i olika delar av USA och vill nu gå vidare, vi ska göra en utställning i Seattle – en installation gemensamt. Temat på utställningen kommer att vara ”platsen”.

Inga Lenas och Ragnars breda kontaktnät har genererat att nästan alla i den lilla byn har fått internationella kontakter – en dominoeffekt. Detta har lett till att byn blivit ett internationellt centrum där det händer saker. Detta har bl. a. lockat en afrikansk kung att vilja komma hit och starta ett projekt. – Men det är en annan historia, avslutar Inga Lena.

Nya strategier

Sedan sex månader tillbaka har Tomas Bokstad sin arbetsplats på Kulturdepartementet. Med bakgrund från bl. a. InterCult blev han anställd där för att arbeta med mångfaldsfrågor och för att driva ett projekt med fokus på det interkulturella och lokala frågor, som ska vara en angelägenhet för hela Sverige.

– Jag har aldrig tidigare arbetat i en förvaltning, snarare emot, skrattar Tomas Bokstad.

– Det första jag satte mig in i var att försöka förstå strukturerna på min nya arbetsplats. Jag pratade med många och frågade alla. Två till fyra personer arbetade med liknade frågor som jag. Jag började första mars och i maj fanns det en formulerad idé; Riksteatern ville arbeta med Turkiet och det fanns fyra stycken Svensk-turkiska riksteaterföreningar som sökte ett större utbud för sin publik. Detta utgick jag ifrån. Re:Orient, Riksutställningar, Sprong och InterCult som alla arbetar med liknade frågor kommer att göra sa att projektet blir en helhet.

– På InterCult, där jag har min bakgrund arbetar man med nyfikenhet som drivkraft. Där skapar man internationella och lokala händelser som går över de olika konstgränserna. Man arbetar projektinriktat på alla nivåer. InterCult skapar gemenskap med människor från stora delar av Europa. Man ger konstnärer plats och tid.

– Det finns ett behov av att idéer föds, samtal drivs, personligt engagemang och någon som kan se möjligheter. Där behövs det en kompetenshöjning över lag, menar Tomas.

Kulturföreningen bob

I Bergsjön bor det 15 000 invånare med olika kompetenser. Det saknades ett offentligt rum för möten och kulturhändelser och ur detta behov startade Kulturföreningen bob 2001. Haky Jasim och Marianne Lööf berättar för oss.

– Visionen är ett kulturhus där man kan lyfta fram idéer som är intressanta för Bergsjön. Bergsjön är en ganska kall miljö av betong. Det saknas politisk attityd och vilja, säger Haky.

– Bergsjön består av 120 olika nationaliteter. Här bor högutbildade och nyfikna människor och det finns ett stort behov av möten. Kulturföreningen bob vill förvandla Bergsjön till en kulturstad. Vi vill lokalisera det "Internationella kulturhuset i Göteborg" till Bergsjön. Internationella tankar om och kring kulturen finns redan här. Det är som ett paket som bara väntar på att vi ska öppna det, säger Marianne entusiastiskt.

– Kulturförvaltningen i Bergsjön har börjat intressera sig för bob. Många kontaktar bob när de behöver hjälp för man har insett att här finns kompetenser.

Vadstena-Akademien

Stina Westerberg är VD för Vadstena-Akademien. Hit söker sig unga sångare och musiker inom operaområdet som vill utveckla sin kunskap kring opera som en modern konstform.

– När jag först kom till Vadstena-Akademien var det en informell struktur och väldigt rörigt över lag. Man kan säga att jag fick börja som städskärring, skrattar Stina.

– Min drivkraft är mänskliga möten. Det är viktigt att få komma till tals. Vadstena-Akademien är en fantastisk verksamhet där unga människor är involverade. Vi tar in influenser från andra delar av världen. Vi vågar ta ekonomiska risker. Man kan aldrig vara säker på vad publiken gillar. Vi jobbar mer och mer mot det internationella. Det konstnärliga språket är sällan svenska. Vi har alltid olika projekt på gång som t. ex. samarbetet med Re:Orient, berättar Stina.

– Vadstena är ju egentligen en religiös vallfärds ort och tillsammans med Re:Orient har vi många tankar kring detta och vi fann en gemensam lust att utveckla och bygga vidare. Samarbetet började med en konsert med tidig kristen musik från Assyrien.

Vi beslöt oss för att starta en festival och genom musiken skapa möten mellan de abrahamitiska religionerna: islam, kristendom och judendom.

– Både Re:Orient och vi på Vadstena-Akademien är vana att driva projekt. Festivalen innehåller möten, föreläsningar, workshops och seminarier kring mystik och religion. Vadstena är en ort med stark tradition och det var därför särskilt spännande med detta kulturella möte.

Seminarie serien fortsätter

20. MÖTEN OCH INFLUENSER -
LOKALA INITIATIV MÖTER
INTERNATIONELLA PERSPEKTIV
Gunnebo Slott, Mölndal 25-26 januari 2008.

21. HUR FÅR MAN DET ATT HÄNDA
Sånga-Säby, 20-21 maj 2008.

Mer information om kommande seminarier och aktiviteter inom **LOKAL KULTUR** finner du på www.framtidenskultur.se/lokalkul

anmälan / information

Lasse Ernst - Projektledare
Anie Edéus - Projektsekreterare
LOKAL KULTUR
Vickleby bygata 12
386 93 Färjestaden
Tel: 0485 - 366 60
lokalkultur@framtidenskultur.se
www.framtidenskultur.se/lokalkul